

Exkurze České archivní společnosti

► Pavel Vaněk

Ve dnech 4. až 6. října 2012 uspořádala Česká archivní společnost odbornou exkurzi po Plzeňsku a Chodsku. Exkurze se zúčastnili také zaměstnanci Archivu bezpečnostních složek (ABS) Jana Barbora Slaběňáková a Pavel Vaněk. První den navštívili účastníci exkurze nejprve Státní okresní archiv Plzeň-jih v Blovicích, kde je přijala jeho ředitelka Mgr. Petra Martínková. Archiváři v tomto archivu pečují o 3500 bm archiválií. Z pohledu návštěvníka je zajímavé stavební řešení depozitáře v bývalé kotelně. Konstrukce regálů probíhá místností sice po celé výšce, avšak podlaha, umístěná do uliček, dělí místnost výškově na dva depozitáře. Archiv je v současné době zcela zaplněn, tak že část svých fondů musel umístit do depozitáře Státního oblastního archivu v Klášteře u Nepomuku.

Z Blovic jsme se přesunuli právě na zmiňované pracoviště Státního oblastního archivu (SOA) v Plzni, Klášter u Nepomuku. Tamní vedoucí Mgr. Jakub Mírka nás společně s Mgr. Miroslavem Eisenhammerem provedl objektem. Budova měla před rokem 1989 sloužit jako záložní vojenská nemocnice. Archiv tuto budovu postupně od roku 2005 adaptuje – v současné době probíhá její zateplování. Mezi prvními materiály sem byly přesunuty fondy zrušeného pracoviště SOA ve Žluticích a také archiválie některých okresních archivů (SOKA), např. blovického. Z volné kapacity pak významně ukrojily archiválie někdejšího podnikového archivu Škody Plzeň a materiály někdejších zemědělsko-lesnických archivů. Předpokládá se, že budova pojme asi 25 000 bm. Po prohlídce zbyl ještě čas na návštěvu nedalekého zámku na Zelené Hoře. Role průvodce se zhostil správce tohoto objektu, který zdůraznil, že vlastníkem zámku je sice obec, ale památka je pronajata soukromému subjektu. Nejenom z tohoto důvodu, ale i kvůli zhoršenému technickému stavu budov, je zámek veřejnosti uzavřen.

Následující den se účastníci exkurze přesunuli z Domažlic, kde byli ubytováni, do Horšovského Týna, sídla archivu domažlického okresu. Jaké možnosti a úskalí skýtá adaptování historické budovy pro archivní účely, se nám snažila přiblížit jeho ředitelka Mgr. Radka Kinkorová. Pracovníci archivu pečují o materiály umístěné v hlavní budově, ale také v dalších dvou odloučených depozitářích v Horšově a Srbech; celkem je to téměř 3000 bm. V půdních vestavbách budovy se od druhé poloviny devadesátých let nachází konzervátorské pracoviště s působností pro pracoviště Státního oblastního archivu.

Další část druhého dne byla věnována Plzni. Navštívili jsme Památník obětem zla, který od šedesátých let minulého století budoval jako meditační zahradu pan Luboš Hruška, vězněný v padesátých letech. V zahradě jsou umístěna zastavení křížové cesty, vytvořená v letech 1986 až 1991 sochařem Romanem Podrázským, a byla zde postavena také kaple sv. Maxmiliána Kolbeho.

V Muzeu církevního umění
Plzeňské diecéze.

V itineráři exkurze byl dále Archiv města Plzně. Jelikož však v tomto archivu započalo stěhování archivních fondů, byla návštěva stažena z programu. Místo toho jsme navštívili expozici věnovanou historii pivovarnictví. Pivovarské muzeum provozuje Plzeňský prazdroj, a.s. Výklad Mgr. Anny Peřinové se týkal také 170.

výročí první várky ležáku Pilsner Urquell v Měšťanském pivovare v Plzni v roce 1842. Dále se účastníci exkurze rozdělili na dvě skupiny. Jedna absolvovala výstup na rozhlednu Chlum nedaleko Plzně, druhá si prohlédla chrám sv. Bartoloměje a Muzeum církevního umění Plzeňské diecéze v bývalém františkánském klášteře se zasvěceným výkladem architekta Ing. arch. Jana Soukupa, který se dlouhodobě zabývá obnovou a rekonstrukcí stavebních památek, zejména církevních. Poté se obě skupiny spojily, aby si v několika domech na Klatovské třídě a v Hálkově ulici prohlédly Loosovy interiéry, cennou památku moderní architektury. Zasvěceným průvodcem nám byl Ing. Karel Zoch z odboru památkové péče Magistrátu města Plzně.

Závěrečný, sobotní, den exkurze byl pojat vlastivědně. Z Domažlic jsme se přesunuli do Koutu na Šumavě, kde byla na programu prohlídka obnoveného pivovaru. Pak následoval přesun do Chudenic, kde jsme si prohlédli zámek spojený s historií Černínů a také se životem Josefa Dobrovského. Pak jsme vyrazili na prohlídkový okruh, jehož jedním zastavením byla rozhledna Bolfánek, původně věž kostela sv. Volfanga. Druhým cílem byla Americká zahrada, lesopark se vzácnými dřevinami amerického a asijského původu, založený ve čtyřicátých letech 19. století.

Z pohledu archiváře Archivu bezpečnostních složek byly nesporně zajímavé další reálie, které se sice do programu nevešly, ale daly se řešit např. ranním přivstáním. Bylo tak možné podívat se na sousoší pohraničníka se psem, jehož autorem je sochař Zdeněk Němeček. Oproti předpokladům socha dnes není v domažlickém muzeu, ale je uložena v hale Domažlických technických služeb v Chrastavické ulici. Sousoší je poškozeno, proto nestojí, ale leží. Na křižovatce ulic Kozinovy a Elišky Krásnohorské se ještě nachází zbylá část podstavce... V Domažlicích bylo možné ještě zhlédnout objekt velitelství 9. brigády Pohraniční stráže. Druhou lokalitou, která je s útvarem Pohraniční stráže spojená, je zmíněný Kout na Šumavě, kde do poloviny šedesátých let sídlilo velitelství jednoho z praporů 9. pohraniční brigády.

Zbýlý podstavec z někdejšího sousoší pohraničníka se psem.

Susoší „uskladněné“ v hale Domažlických technických služeb.

Lze konstatovat, že exkurze České archivní společnosti se vydařila. Účastníkům poskytla nejen přehled o archivech v daném regionu, ale také o tom, jak je možné adaptovat rozdílné budovy pro archivní účely. Za již tradičně dobrou organizaci děkujeme Mgr. Jiřímu Smitkovi ze SOA Praha a také dalším kolegům, kteří zajišťovali část programu – zejména PhDr. Jitce Janečkové, archivářce Archivu města Plzně.

Na konzervátorském pracovišti SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně.
Foto Pavel Vaněk (4x).